

PIENI PALA LASTENSUOJELUA

OPAS LASTENSUOJELUSTA
VARHAISKASVATUKSEN HENKILÖSTÖLLE

TEKIJÄT: HANNA AHO & PETRA FAGERLUND

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO
2. LASTENSUOJELU
3. EHKÄISEVÄ LASTENSUOJELU
4. VARHAISKASVATUKSEN ROOLI LAPSEN SUOJELUSSA
5. HUOLEN PUHEEKSI OTTAMINEN
6. HUOLEN VYÖHYKKEISTÖ
7. MITÄ TEHDÄ HUOLEN HERÄTESSÄ?
8. LASTENSUOJELUILMOITUS
9. LASTENSUOJELUN PROSESSI
10. TÄRKEITÄ YHTEYSTIETOJA
11. LOPUKSI

JOHDANTO

Tämä opas on toteutettu osana opinnäytetyönä tehtyä kehittämistyötä Laurea-ammattikorkeakoulussa keväällä 2022.

Opas on nimensä mukaisesti pieni pala lastensuojelua, johon on kerätty tärkeimpiä asioita lastensuojelun laajasta kokonaisuudesta.

Oppaan tavoitteena on lisätä tietämystä lastensuojelusta ja tuoda esille varhaiskasvatuksen merkitys lapsen suojelussa. Oppaan sisältö kehitettiin yhteistyössä yksityisen varhaiskasvatusyksikön henkilöstön kanssa, heidän toiveidensa ja tarpeidensa mukaan. Oppaaseen on sisällytetty opinnäytetyöntekijöiden valitsema keskeisiä poimintoja lastensuojelusta.

LASTENSUOJELU

Lastensuojelu on yksi osa laaja-alaista lasten suojelua. Lasten suojelu pohjautuu YK:n lapsen oikeuksien yleissopimukseen.

LAPSEN OIKEUKSIEN SOPIMUS

Lapsen oikeuksien sopimus koskettaa kaikkia alle 18-vuotiaita. Sopimuksen mukaan lapsella on oikeus välttämättömään suojeluun ja huolenpitoon. Nämä velvoittavat aikuisia takaamaan lapsen oikeuksien toteutumisen sekä suojelemaan lapsia laiminlyönneiltä, jotka kohdistuvat heidän oikeuksiinsa.

LASTENSUOJELULAKI

Lastensuojelua ohjaa **lastensuojelulaki** 417/2007, jonka tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, monipuoliseen ja tasapainoiseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun.

LASTENSUOJELUN PERIAATE

Lastensuojelun keskeisenä periaatteena on edistää lapsen hyvinvointia ja suotuisaa kehitystä. Lastensuojelun tarkoituksena on lisäksi tukea lapsen vanhempia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä tarjoamalla tarvittavia palveluita ja tukitoimia.

EHKÄISEVÄ LASTENSUOJELU

Lastensuojelu tarjoaa kunnissa ehkäisevää lastensuojelua silloin, kun lapsi tai perhe eivät ole lastensuojelun asiakkaana. Ehkäisevää lastensuojelua on tuki ja erityinen tuki, jolla turvataan ja edistetään lapsen kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta.

Ehkäisevää lastensuojelua tehdään esimerkiksi lastenneuvolassa, varhaiskasvatuksessa, opetuksessa, nuorisotyössä sekä muussa sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Varhaisella puuttumisella, viranomaisyhteistyöllä sekä perhettä tukevilla tuilla voidaan merkittävästi ennaltaehkäistä lapsen ja perheen haasteita.

VASTUU LAPSEN HYVINVOINNISTA 2 §:

Ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista on vanhemmilla ja muilla huoltajilla. Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten tehtävänä on tukea vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävissään. Perheelle on pyrittävä tarjoamaan tarpeellista apua riittävän **varhaisessa vaiheessa** sekä ohjattava lapsi ja perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin.

VARHAISKASVATUKSEN ROOLI LAPSEN SUOJELUSSA

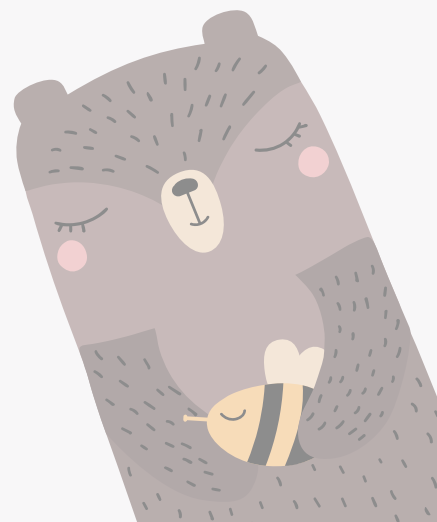
Lapsen suojeleminen ja lapsen vanhempien tai muiden huoltajien tukemistä ei kuulu ainoastaan lastensuojelulle, vaan se kuuluu kaikkien niiden viranomaisten ja muiden toimijoiden tehtäviin, jotka työssään kohtaavat lapsia ja lasten perheitä. Varhaiskasvatus on keskeinen osa lasten ja perheiden hyvinvoinnin tukemista sekä ennaltaehkäisevää lastensuojelua.

Varhaiskasvatuksen tehtävä **ennaltaehkäisevässä lastensuojelussa** on tunnistaa lapsen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen liittyvät tuen tarpeet mahdollisimman varhaisessa vaiheessa sekä turvata lapselle hänen tarvitsemansa tuki moniammatillisessa yhteistyössä.

VARHAINEN PUUTTUMINEN

Varhainen puuttuminen tarkoittaa mahdollisten ongelmien tai haasteiden havaitsemista varhaisessa vaiheessa. Varhainen puuttuminen on ennaltaehkäisevää toimintaa, jossa autetaan ja tuetaan lasta ja hänen perhettään. Tuki voi olla vaihtelevaa ja usean eri asiantuntijan tarjoamaa.

Jotta lapsen suojeleminen toteutuu,
tarvitsee lapsi ympärilleen
vastuuntuntoisia ja valppaita
aikuisia!

HUOLEN PUHEEKSI OTTAMINEN

Kunnioittavan varhaisen puuttumisen yksi olennainen osa on huolen puheeksi ottaminen lapsen huoltajien kanssa. Huolen puheeksi ottaminen on menetelmä, joka sopii tilanteisiin, joissa lapseen liittyvä huoli halutaan käsitellä hänen huoltajiensa kanssa. Menetelmän käyttöön on saatavilla myös koulutusta.

- Huolen puheeksi ottaminen toteutuu keskusteluna, jossa hankala asia otetaan kunnioittavasti esille samalla tarjoten tukea asianosaisille.
- Puheeksi ottamisessa olennaista on, että työntekijä tunnistaa oman huolensa ja havaintonsa monipuolisesti.
- Tavoitteena on rakentaa toimiva vuorovaikutussuhde lasta koskevan huolen poistamiseksi ja yhteistyön kehittyminen ja ylläpitäminen.
- Kunnioittavasti, avoimesti ja rohkeasti toteutettu puheeksi ottaminen luo pohjaa luottamukselle ja yhteistyölle. Perheet usein arvostavat sitä, että asioista puhutaan suoraan heidän kanssaan.

Huolen puheeksi ottaminen voi tuntua haastavalta. Jokainen huoli on kuitenkin arvokas ja peruste huolen puheeksi ottamiseen vanhemman kanssa!

Oman huolesi selkeyttämisessä ja arvioinnissa voit käyttää apuna huolen vyöhykkeistöä.

HUOLEN VYÖHYKKEISTÖ

EI HUOLTA	PIENI HUOLI	HARMAA VYÖHYKE	SUURI HUOLI
Ei huolta	<p>Olet havainnut tekijöitä, jotka herättävät pientä huolta</p> <p>Huolen tekijät esiintyvät mahdollisesti toistuvasti</p> <p>Sinulla on vahva luottamus auttamisen keinoista ja tietoa, kuinka toimia tilanteessa</p> <p>Huoli on helppo ottaa puheeksi</p>	<p>Olet havainnut huolen lisääntyvän</p> <p>Auttamiskeinosi ovat vähissä</p> <p>Tilanteessa toivot lisääpua</p> <p>Koet epävarmuutta ja kaipaavat lisää voimavaroja toimia kuormittavassa tilanteessa</p>	<p>Olet havainnut huolen voimakkaaksi ja jatkuvaksi</p> <p>Tilanteessa lapsi on vaarassa tai välittömässä vaarassa</p> <p>Auttamiskeinosi ovat loppumassa</p> <p>Tilanne vaatii toimia välittömästi</p>

Taulukko on tehty Stakesin Palmu-projektissa kehitettyä *Huolen vyöhykkeistöä* mukaillen.

ESIMERKKEJÄ TILANTEISTA, JOISSA HUOLI HERÄÄ:

- Lapsen hoitoa ja kasvatusta laiminlyödään.
- Lapseen kohdistuu henkistä tai fyysistä pahoinpitelyä tai väkivaltaa.
- Lapsen fyysisten tarpeiden tyydyttämisessä esiintyy puutteita, kuten ravinnon, yöunien tai asianmukaisen vaatetuksen puute.
- Lapsi oireilee, eli on esimerkiksi ahdistunut, väsynyt, pelokas tai levoton.
- Lapsen vanhemmat käyttävät runsaasti päihteitä tai heillä esiintyy vakavia mielenterveysongelmia.

MITÄ TEHDÄ HUOLEN HERÄTESSÄ?

Huolen herätessä on hyvä keskustella asiasta mahdollisesti lapsen vanhempien kanssa ennen lastensuojeluilmoituksen tekemistä.

Jos lastensuojeluilmoitus koskee esimerkiksi lapsen pahoinpitelyepäilystä, ilmoituksesta **ei saa kertoa vanhemmille lapsen turvallisuuden takia**. Tässä tilanteessa asiasta on ilmoitettava myös poliisille.

Lastensuojeluilmoitus voidaan korvata yhteydenotolla sosiaalihuoltoon, jolloin yhteydenotto tehdään viipymättä yhdessä huoltajan kanssa. Sosiaalihuolto arvioi tuen tarpeen. Mikäli huoltaja ei suostu yhteistyöhön, lastensuojeluilmoitus tehdään **ilman suostumusta**. Jos lastensuojeluilmoituksen kriteerit täyttyvät, ilmoitusta ei voi korvata yhteydenotolla sosiaalihuoltoon.

VINKKEJÄ KESKUSTELUUN:

- Suunnittele keskustelutilannetta etukäteen ja pyri tuomaan keskustelussa esiin myös positiivisia asioita lapsesta.
- Keskustelulle kannattaa varata tarpeeksi aikaa ja tilaa.
- Pohdi, miten ilmaiset huolesi sekä hyvät asiat niin, ettei puheesi tule tulkituksi moittivaksi tai syyttäväksi.
- Keskustelussa olisi hyvä olla mukana työpari työntekijän ja perheen oikeusturvan ja luotettavuuden vuoksi.
- Lähesty vanhempia kysellen ja esitä konkreettiset havaintosi lapsesta.
- Keskustele asiasta rakentavasti ja kunnioittavasti, rohkaise myös vanhempia keskusteluun.
- Keskustelun jälkeen on hyvä pohtia tilannetta: mitä opit ja miten voit osaltasi turvata yhteistyön jatkumista.
- Muista, että avoin ja luottamuksellinen keskustelu on tärkeää lapsen asioiden kehittymisen kannalta.

LASTENSUOJELUILMOITUS

Lastensuojelulaissa säädetään ilmoitusvelvollisuudesta. **Ilmoitusvelvollisia ovat kaikki varhaiskasvatuksessa toimivat henkilöt**, jotka ovat tehtävässään saaneet tietää lapsen kehitystä vaarantavista olosuhteista, hoidon ja huolenpidon tarpeesta tai lapsen oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

Lastensuojeluilmoitus tulee tehdä, jos sinulla **herää huoli** lapsen hyvinvoinnista ja epäilet, että lapsen lastensuojelun tarve tulee selvittää. Mikäli olet epävarma ilmoituksen tekemisestä, voit kysyä neuvoa kunnan lastensuojeluviranomaiselta.

MITEN ILMOITUS TEHDÄÄN?

Tee ilmoitus viipymättä lapsen asuinkunnan sosiaalitoimistoon **puhelimitse, verkossa, kirjallisella lomakkeella tai käymällä virastossa**. Ilmoituksen tekee aina henkilö, jolla huoli herää, eikä sen tekemistä voi siirtää muille. Yhteystiedot löytyvät oppaan lopusta.

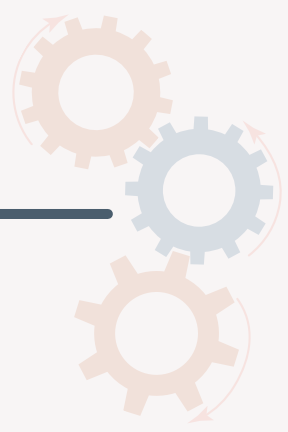
Lastensuojeluilmoituksessa kerrotaan lapsen henkilötiedot, ilmoituksen syy ja se, onko asiasta keskustelu lapsen tai huoltajan kanssa. Ilmoitusvelvollisena kerrotaan lisäksi ilmoittajan tiedot.

Muista kirjata havaintosi ilmoitukseen huolellisesti ja mahdollisimman tarkasti.

Sosiaalihuollon ammattilaiset arvioivat, mihin toimenpiteeseen ilmoitus mahdollisesti johtaa. Sinun ei tarvitse huolehtia siitä.

LASTENSUOJELUN PROSESSI

MITÄ LASTENSUOJELUILMOITUKSEN JÄLKEEN TAPAHTUU?

PALVELUTARPEEN ARVIOINTI JA LASTENSUOJELUN TARPEEN SELVITYS

Ilmoituksen jälkeen sosiaalityöntekijä arvioi ensin kiireellisten toimipiteiden tarpeen, jonka lisäksi hän tekee palvelutarpeen arvioinnin. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä sosiaalityöntekijä arvioi tarvitseeko lastensuojelun tarvetta selvittää.

ASIAKASSUUNNITELMA

Asiakassuunnitelmassa määritellään lapsen ja perheen tuen tarve ja ne asiat, joihin pyritään vaikuttamaan. Lastensuojelu tarjoaa ensisijaisesti lapselle tai perheelle avohuollontukitoimia, mikäli lapsen etu ei vaadi muuta.

HUOSTAANOTTO

Jos lapsen hyvinvointia ei voida turvata avohuollon tukitoimin, sosiaalihuollosta vastaavalla toimielimellä on velvollisuus ottaa lapsi huostaan ja järjestää hänelle sijaishuolto. Huostaanotto on **viimesijaisin** keino turvata lapsen kasvu ja kehitys. Huostaanotto on voimassa toistaiseksi.

HUOSTAANOTON PÄÄTTÄMINEN

Huostaanotto päättyy, kun huostassapidolle ja sijaishuollon tarpeelle ei ole enää tarvetta. Huostaanotto lakkaa viimeistään, kun lapsi täyttää 18-vuotta.

PROSESSIN PÄÄTTÄMINEN

Prosessi päättyy, jos todetaan, että lastensuojelun tukitoimille ei ole tarvetta.

ASIAKKUUS ALKAA

Asiakkuus alkaa, jos lastensuojelun tarve todetaan. Lapselle tehdään asiakassuunnitelma.

AVOHUOLLON TUKITOIMET

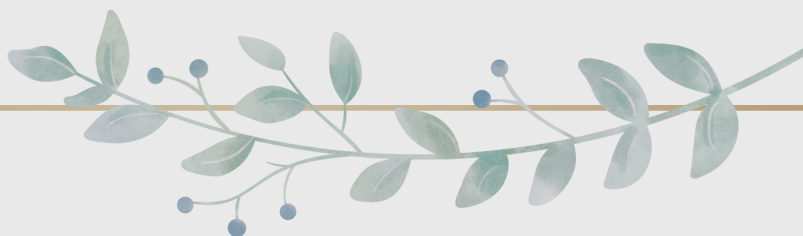
Avohuollon tukitoimilla on **ensisijaisesti** tarkoitus tukea ja edistää lapsen kehitystä sekä tukea perhettä. Tukitoimet perustuvat lapsen ja vanhempien suostumukseen.

ASIAKKUUS PÄÄTTYY

Asiakkuus päättyy, kun avohuollon palvelut ovat auttaneet perhettä ja tukitoimille ei ole enää tarvetta.

TÄRKEITÄ YHTEYSTIETOJA

EPÄVARMOISSA TILANTEISSA VOIT KONSULTOIDA
LASTENSUOJELUN TYÖNTEKIJÖITÄ TAI SOITTA
SOSIAALIPÄIVYSTYKSEEN.

LEPPÄVAARAN LASTENSUOJELU +358 9 816 21,
PÄIVYSTYS MA-PE KLO 8:00 - 15:00 +358 46 877 2087
LINTUVAARANTIE 2 A, 3. KRS, 02650 ESPOO

ÄKILLISISSÄ KRIISITILANTEISSA OTA YHTEYTTÄ
SOSIAALI- JA KRIISIPÄIVYSTYKSEEN, JOKA PÄIVYSTÄÄ
VUOROKAUDEN YMPÄRI
09 816 42439

HÄTÄTILANTEESSA SOITA

112

SÄHKÖISEN LASTENSUOJELUILMOITUKSEN LÖYDÄT ESIMERKIKSI GOOGLESTA
HAKUSANOILLA "SÄHKÖINEN LASTENSUOJELUILMOITUS ESPOO".

LOPUKSI

LAPSEN SUOJELU ON MEIDÄN KAIKKIEN
TEHTÄVÄ, JOKA TOTEUTUU AVOIMELLA JA
ROHKEALLA TYÖOTTEELLA. PERUSTANA OVAT
KOHTAAMISET LAPSEN JOKAPÄIVÄISESSÄ
ARJESSA.

KIITOS, KUN OLET TURVAAMASSA
LAPSEN TURVALLISTA KEHITYSTÄ!

KEVÄÄLLÄ
2022
HANNA & PETRA

